Zbierka súdnych rozhodnutí

NÁVRHY GENERÁLNEHO ADVOKÁTA
MANUEL CAMPOS SÁNCHEZ-BORDONA
prednesené 24. septembra 2020 [1]

Spojené veci C-434/19 a C-435/19

Poste Italiane SpA
proti
Riscossione Sicilia SpA agente riscossione per la provincia di Palermo e delle altre provincie siciliane (C-434/19)
a
Agenzia delle entrate – Riscossione
proti
Poste Italiane SpA (C-435/19),
za účasti:
Poste Italiane SpA – Bancoposta

[návrh na začatie prejudiciálneho konania, ktorý podal Corte suprema di cassazione (Najvyšší súd, Taliansko)]

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Hospodárska súťaž – Štátna pomoc – Zneužívanie dominantného postavenia – Podnik, ktorému členské štáty priznávajú osobitné alebo výlučné práva – Služby všeobecného hospodárskeho záujmu (SVHZ) – Poskytovanie služby poštového bežného účtu na výber obecnej dane z nehnuteľností – Poplatky jednostranne určované podnikom, ktorému sa priznávajú uvedené práva“

1. V Taliansku od roku 1992 do roku 2011 platitelia obecnej dane z nehnuteľností (imposta comunale sugli immobili, ďalej len „ICI“) uhrádzali túto daň koncesionárom povereným jej výberom (ďalej len „koncesionári“), ktorými boli do októbra 2006 súkromné subjekty. [2]

2. Platba sa musela uskutočniť buď v hotovosti, alebo vkladom na poštový bežný účet, ktorý si koncesionári povinne museli zriadiť v niektorej z pobočiek spoločnosti Poste Italiane SpA. [3] Táto inštitúcia vyberala od majiteľov účtu poplatok za každý vklad.

3. Corte suprema di cassazione (Najvyšší súd, Taliansko) sa pýta, či režim „zákonného monopolu“ zavedený v prospech spoločnosti Poste Italiane na poskytovanie služby poštového bežného účtu, na ktorý sa uhrádzala ICI, predstavuje štátnu pomoc, ktorá je v rozpore s článkami 106 a 107 ZFEÚ. Tiež chce vedieť, či je uvedený režim zlučiteľný s článkom 102 ZFEÚ.

1 Jazyk prednesu: španielčina.

2 Výberom daní bola od 1. októbra 2006 poverená výhradne štátna inštitúcia Agenzia delle entrate. V roku 2017 bol vytvorený verejnoprávny subjekt „Agenzia delle entrate-Riscossione“, ktorý prevzal úlohy týkajúce sa výberu daní s možnosťou konať v mene územných správnych jednotiek (regiónov, provincií a obcí).

3 Poste Italiane SpA (ďalej len „Poste Italiane“) je spoločnosť, ktorá sa spravuje súkromným právom, vo väčšinovom vlastníctve štátu založená na základe transformácie Amministrazione autonoma delle Poste e delle Telecomunicazioni (Samostatná správa pôšt a telekomunikácií) na verejnoprávny podnikateľský subjekt a neskôr na akciovú spoločnosť.

I. Právny rámec

A. Právo Únie

4. V článku 14 ZFEÚ sa uvádza:

„Bez toho, aby bol dotknutý článok 4 Zmluvy o Európskej únii a články 93, 106 a 107 tejto zmluvy, a berúc do úvahy miesto, ktoré patrí službám všeobecného hospodárskeho záujmu v spoločných hodnotách Únie, ako aj ich význam pri podpore sociálnej a územnej súdržnosti, Únia a členské štáty dbajú v rámci svojich právomocí a rámci pôsobnosti zmlúv o to, aby takéto služby fungovali na základe zásad a podmienok, najmä hospodárskych a finančných, ktoré im umožňujú plniť ich poslanie. Európsky parlament a Rada v súlade s riadnym legislatívnym postupom prostredníctvom nariadení ustanovia tieto zásady a podmienky bez toho, aby boli dotknuté právomoci členských štátov v súlade so zmluvami poskytovať, objednávať a financovať takéto služby.“

5. Článok 102 ZFEÚ stanovuje:

„Akékoľvek zneužívanie dominantného postavenia na vnútornom trhu či jeho podstatnej časti jedným alebo viacerými podnikateľmi sa zakazuje ako nezlučiteľné s vnútorným trhom, ak sa tým môže ovplyvniť obchod medzi členskými štátmi.

Takéto zneužívanie môže zahŕňať najmä:

a) priame alebo nepriame vynucovanie neprimeraných nákupných alebo predajných cien alebo iných obchodných podmienok;

b) obmedzovanie výroby, odbytu alebo technického rozvoja na úkor spotrebiteľov;

c) uplatňovanie nerovnakých podmienok voči obchodným partnerom pri rovnakých plneniach, čím ich v hospodárskej súťaži znevýhodňujú;

d) podmieňovanie uzatvárania zmlúv prijatím dodatočných záväzkov, ktoré svojou povahou alebo podľa obchodných zvyklostí nesúvisia s predmetom týchto zmlúv.“

6. V článku 106 ods. 1 a 2 ZFEÚ sa uvádza:

„1. V prípade verejnoprávnych podnikov a podnikov, ktorým členské štáty priznávajú osobitné alebo výlučné práva, tieto štáty neustanovia ani neponechajú v účinnosti opatrenia, ktoré sú v rozpore s pravidlami zmlúv, najmä s pravidlami uvedeným v článkoch 18 a 101 až 109.

2. Podniky poverené poskytovaním služieb všeobecného hospodárskeho záujmu alebo podniky, ktoré majú povahu fiškálneho monopolu, podliehajú pravidlám zmlúv, najmä pravidlám hospodárskej súťaže, za predpokladu, že uplatňovanie týchto pravidiel neznemožňuje právne alebo v skutočnosti plniť určité úlohy, ktoré im boli zverené. Rozvoj obchodu nesmie byť ovplyvnený v takom rozsahu, aby to bolo v rozpore so záujmami Únie.“

7. Článok 107 ods. 1 ZFEÚ znie:

„Ak nie je zmluvami ustanovené inak, pomoc poskytovaná v akejkoľvek forme členským štátom alebo zo štátnych prostriedkov, ktorá narúša hospodársku súťaž alebo hrozí narušením hospodárskej súťaže tým, že zvýhodňuje určitých podnikateľov alebo výrobu určitých druhov tovaru, je nezlučiteľná s vnútorným trhom, pokiaľ ovplyvňuje obchod medzi členskými štátmi.“

8. Článok 108 ods. 3 ZFEÚ stanovuje:

„Komisia musí byť v dostatočnom čase upovedomená o zámeroch v súvislosti s poskytnutím alebo upravením pomoci, aby mohla podať svoje pripomienky. Ak usúdi, že takýto zámer je nezlučiteľný s vnútorným trhom podľa článku 107, začne konanie podľa odseku 2. Členský štát nemôže vykonať navrhované opatrenia, pokiaľ sa vo veci nerozhodlo s konečnou platnosťou."

B. Vnútroštátne právo

1. Právne predpisy uplatniteľné na poštové bežné účty

a) Zákon č. 662 z roku 1996[4]

9. Podľa článku 2 tohto zákona:

„18. … Od 1. januára 1997 môže… Poste Italiane stanovovať poplatky, ktoré musia uhrádzať majitelia poštových účtov. …

19. Poštové a platobné služby, pre ktoré platné právne predpisy výslovne nestanovujú režim zákonného monopolu, zabezpečuje podnik Poste Italiane a ostatné hospodárske subjekty v režime voľnej hospodárskej súťaže. … Poste Italiane je povinná viesť samostatné účtovníctvo, pričom musí osobitne rozlišovať medzi nákladmi a výdavkami spojenými s poskytovaním služieb uskutočňovaných v rámci režimu zákonného monopolu a nákladmi a výdavkami týkajúcimi sa služieb uskutočňovaných v režime voľnej hospodárskej súťaže.

20. Od 1. apríla 1997 ceny služieb, ktoré sú uvedené v odseku 19, tiež prostredníctvom zmluvy stanovuje Poste Italiane s prihliadnutím na potreby zákazníkov a charakteristiky dopytu, ako aj požiadavku zachovať a zvýšiť obrat…"

b) Dekrét prezidenta republiky č. 144 z roku 2001[5]

10. V súlade s článkom 3 ods. 1 tohto dekrétu „pokiaľ v tomto dekréte nie je stanovený opak, vzťahy so zákazníkmi a poštový bežný účet sa riadia zmluvami v súlade s ustanoveniami Občianskeho zákonníka a osobitných zákonov".

c) Rozhodnutie predstavenstva spoločnosti Poste Italiane č. 57/1996

11. Uvedeným rozhodnutím sa rozhodlo, že sa bude účtovať poplatok za každú operáciu týkajúcu sa vedenia poštového bežného účtu koncesionárov poverených výberom daní. Jeho výška bola stanovená od 1. apríla 1997 do 31. mája 2001 na 0,05 eura a od 1. júna 2001 do 31. decembra 2003 na 0,23 eura.

4 Legge 23 dicembre 1996, n. 662 – Misure di razionalizzazione della finanza pubblica (zákon č. 662 o opatreniach na racionalizáciu verejných financií; GURI č. 303 z 28. decembra 1996, riadna príloha č. 233; ďalej len „zákon č. 662/1996").

5 Decreto del Presidente della Repubblica 14 marzo 2001, n. 144 – Regolamento recante norme sui servizi di bancoposta (dekrét prezidenta republiky č. 144 o predpisoch týkajúcich sa poštových bankových služieb zo 14. marca 2001; GURI č. 94 z 23. apríla 2001; ďalej len „dekrét č. 144/2001").

2. Právne predpisy uplatniteľné na dane, ktoré vyberajú orgány miestnej samosprávy

a) Legislatívny dekrét č. 504 z roku 1992[6]

12. Podľa článku 10 ods. 3:

„Daň splatná na základe odseku 2 sa musí zaplatiť priamou platbou koncesionárovi poverenému výberom dane, do územného obvodu ktorého patrí obec uvedená v článku 4, alebo vkladom na príslušný poštový bežný účet uvedeného koncesionára… Poplatok, na ktorý má koncesionár nárok, uhradí obec vyrubujúca daň a jeho výška je stanovená na 1 % vybratých súm, a to najmenej [1,75 eura] a najviac [50 eur] za každú platbu uskutočnenú platiteľom dane.“

b) Dekrét ministra financií č. 567 z roku 1993[7]

13. Články 5 až 7 dovoľujú majiteľom daňového účtu zaplatiť priamo v priestoroch koncesionára alebo v úverovej inštitúcii prostredníctvom neodvolateľného príkazu na úhradu koncesionárovi sumy týkajúce sa dane z príjmu fyzických osôb, dane z príjmov právnických osôb – aj v postavení zástupcu –, miestnej dane z príjmu a daní, ktoré nahrádzajú uvedené dane a DPH.

c) Legislatívny dekrét č. 446 z roku 1997[8]

14. Článok 59 ods. 1 vyhradzuje obciam právo prijímať právne predpisy týkajúce sa výberu miestnych daní s cieľom racionalizovať spôsoby uskutočňovania platieb a okrem platby koncesionárovi stanoviť platbu na poštový bežný účet daňového orgánu obce, priamu platbu tomuto orgánu alebo platbu prostredníctvom bankového systému.

d) Zákonný dekrét č. 70 z roku 2011[9]

15. Podľa článku 7 ods. 2 písm. gg-f) tohto zákonného dekrétu:[10]

„V prípade, ak sa výber príjmov zverí [koncesionárom], bude sa uskutočňovať zriadením jedeného alebo viacerých poštových alebo bankových príjmových bežných účtov koncesionára, ktoré sú určené na výber príjmov orgánu, ktorý ho poveril týmto výberom, na ktoré sa musia uhrádzať všetky prijaté sumy.“

6 Decreto legislativo 30 dicembre 1992, n. 504 – Riordino della finanza degli enti territoriali, a norma dell'articolo 4 della legge 23 ottobre 1992, n. 421 (legislatívny dekrét č. 504 o reorganizácii financovania územných celkov na základe článku 4 zákona č. 421 z 23. októbra 1992; GURI č. 305 z 30. decembra 1992, riadna príloha č. 137; ďalej len „legislatívny dekrét č. 504/1992“).

7 Decreto del Ministro delle Finanze 28 dicembre 1993, n. 567 – Regolamento di attuazione dell'art. 78, commi da 27 a 38, della legge 30 dicembre 1991, n. 413, concernente l'istituzione del conto fiscale (dekrét ministra financií č. 567 – nariadenie, ktorým sa vykonáva článok 78 ods. 27 až 38 zákona č. 413 z 30. decembra 1991 o zavedení daňového účtu) (GURI č. 306 z 31. decembra 1993).

8 Decreto legislativo 15 dicembre 1997, n. 446 – Istituzione dell'imposta regionale sulle attività produttive, revisione degli scaglioni, delle aliquote e delle detrazioni dell'Irpef e istituzione di una addizionale regionale a tale imposta, nonché riordino della disciplina dei tributi locali (legislatívny dekrét č. 446 o zavedení regionálnej dane z výrobných činností, zmene daňových pásiem, sadzieb a odpočtov dane z príjmu fyzických osôb a o zavedení regionálnej prirážky k tejto dani, ako aj o reorganizácii právnej úpravy miestnych daní z 15. decembra 1997) (GURI č. 298 z 23. decembra 1997, riadna príloha č. 252).

9 Decreto legge 13 maggio 2011, n. 70 – Semestre Europeo – Prime disposizioni urgenti per l'economia (zákonný dekrét č. 70 o európskom semestri – prvé naliehavé predpisy v prospech hospodárstva – z 13. mája 2011) (GURI č. 110 z 13. mája 2011). (Po zmenách) sa z neho stal legge 12 luglio 2011, n. 106 (zákon č. 106 z 12. júla 2011) (GURI č. 160 z 12. júla 2011), ktorý bol neskôr zmenený prostredníctvom decreto legge 6 dicembre 2011, n. 201 (zákonný dekrét č. 201 zo 6. decembra 2011), z ktorého sa zasa (po zmenách) stal legge 22 dicembre 2011, n. 214 (zákon č. 214 z 22. decembra 2011) (ďalej len „zákonný dekrét č. 70/2011“).

10 V znení zmenenom článkom 5 ods. 8a decreto legge 2 marzo 2012, n. 16 (zákonný dekrét č. 16 z 2. marca 2012), z ktorého sa (po zmenách) stal legge 26 aprile 2012, n. 44 (zákon č. 44 z 26. apríla 2012).

II. Skutkový stav (podľa rozhodnutí vnútroštátneho súdu), spory a návrhy na začatie prejudiciálneho konania

16. Činnosti spoločnosti Poste Italiane sa vymedzovali postupne v priebehu jej privatizácie. Vnútroštátna právna úprava konkrétne vyhradzovala tejto spoločnosti poskytovanie určitých služieb s povinnosťou viesť samostatné účtovníctvo.

17. Článkom 10 ods. 3 legislatívneho dekrétu č. 504/1992 boli zavedené tieto spôsoby úhrady ICI: buď „priamou platbou koncesionárovi poverenému výberom dane, do územného obvodu ktorého patrí obec[, v ktorej sa nachádza zdaňovaná nehnuteľnosť]“, alebo platbou „na príslušný poštový bežný účet uvedeného koncesionára“. Koncesionár bol teda povinný zriadiť si poštový bežný účet na plnenie svojho záväzku voči orgánu miestnej samosprávy vyrubujúcemu daň.

18. Podľa vnútroštátneho súdu do roku 2011 táto povinnosť nebola ovplyvnená neskoršími zmenami, ktorými sa rozšírili spôsoby platby miestnych daní (neodvolateľný príkaz na úhradu z bankového účtu, platba v priestoroch obecného úradu alebo platba na účty obecnej pokladnice). Až v uvedenom roku bola koncesionárom povereným výberom miestnych daní priznaná možnosť jednoducho si zriadiť jediný bankový bežný účet namiesto poštového účtu.

19. Kritériá na určovanie poplatkov za poštové a platobné služby sa menili aj počas privatizácie Amministrazione delle Poste.[11] Konkrétne:

– v roku 1996 sa rozhodlo, že uvedený subjekt bude vyberať poplatok za každú operáciu uskutočnenú v rámci správy vzťahov týkajúcich sa poštového bežného účtu s koncesionármi poverenými výberom daní,

– v roku 2001 sa rozhodlo, že na vzťahy s klientelou a na poštové bežné účty sa budú uplatňovať občianskoprávne predpisy týkajúce sa zmlúv, ktoré už platili pre bankové účty.

20. Účastníkmi konaní, v ktorých boli podané prejednávané návrhy na začatie prejudiciálneho konania, sú jednak Poste Italiane a jednak dvaja koncesionári,[12] od ktorých uvedená inštitúcia požaduje zaplatenie poplatkov za každú platbu ICI na jej poštové bežné účty od roku 1997 do roku 2011:

– na jednej strane (vec C-434/19) Poste Italiane navrhla uložiť spoločnosti Riscossione Sicilia povinnosť zaplatiť jej sporný poplatok. Po zamietnutí jej žaloby v prvom stupni odvolací súd priznal spoločnosti Poste Italiane jej nárok za obdobie po 1. júni 2006,

– na druhej strane (C-435/19) podobná žaloba, ktorú Poste Italiane podala proti Agenzii, bola tiež zamietnutá v prvom stupni a v odvolacom konaní sa jej vyhovelo.

21. Po podaní opravných prostriedkov na Corte suprema di cassazione (Najvyšší súd) tento súd podal dva návrhy na začatie prejudiciálneho konania, v ktorých položil totožné otázky v tomto znení:

„1. Bránia článok 14 ZFEÚ… a článok 106 ods. 2 ZFEÚ… a tiež zaradenie do rámca služieb všeobecného hospodárskeho záujmu (SVHZ) takej právnej úprave, akou je ustanovenie článku 10 ods. 3 legislatívneho dekrétu č. 504/1992 v spojení s článkom 2 ods. 18 až 20 zákona č. 662/1996, na základe ktorej sa zriaďuje a udržiava – aj po privatizácii bankových služieb poskytovaných spoločnosťou Poste Italiane… – výhradné postavenie (režim zákonného monopolu) v prospech

11 Bol zavedený zákaz bezodplatného poskytovania služieb v prospech orgánov verejnej správy a verejnoprávnych subjektov, došlo k obmedzeniu prípadov, v ktorých sa vyžaduje súhlas príslušných ministrov, a – pokiaľ ide o služby poskytované v režime hospodárskej súťaže –, boli zrušené akékoľvek tarifné alebo sociálne záväzky.

12 Riscossione Sicilia SpA agente riscossione per la provincia di Palermo e delle altre provincia siciliane (ďalej len „Riscossione Sicilia“) (vec C-434/19) a Agenzia delle entrate – Riscossione (ďalej len „Agenzia“) (vec C-435/19).

spoločnosti Poste Italiane… vo veci poskytovania služby vedenia poštového bežného účtu určeného na výber obecnej dane z nehnuteľností (ICI), a to s ohľadom na vývoj vnútroštátnej právnej úpravy v oblasti vyberania daní, ktorá prinajmenšom od roku 1997 umožňuje platiteľom dane a rovnako orgánom miestnej samosprávy vyrubujúcim daň využívať slobodne spôsoby platby a výberu daní (vrátane miestnych daní) prostredníctvom bankového systému?

2. V prípade, že v rámci odpovede na prvú prejudiciálnu otázku sa uzná, že zriadenie zákonného monopolu spĺňa znaky SVHZ, bránia článok 106 ods. 2 ZFEÚ… a článok 107 ods. 1 ZFEÚ… v zmysle výkladu týchto ustanovení, ktoré poskytol Súdny dvor v súvislosti s kritériami týkajúcimi sa odlíšenia legitímneho opatrenia kompenzujúceho záväzky vyplývajúce zo služby vo verejnom záujme od neoprávnenej štátnej pomoci (rozsudok… Altmark… C-280/00), takej právnej úprave, akou je ustanovenie článku 10 ods. 3 legislatívneho dekrétu č. 504/1992 v spojení s článkom 2 ods. 18 až 20 zákona č. 662/1996 a článkom 3 ods. 1 dekrétu… č. 144/2001, ktorá spoločnosti Poste Italiane… priznáva právomoc jednostranne stanoviť výšku ‚poplatku', ktorý musí platiť koncesionár (sprostredkovateľ) poverený výberom [ICI] a ktorý je splatný za každú operáciu súvisiacu s vedením účtu vykonanú na dotknutom poštovom bežnom účte, ktorého majiteľom je koncesionár (sprostredkovateľ), s ohľadom na skutočnosť, že Poste Italiane… stanovila rozhodnutím predstavenstva č. 57/1996 výšku uvedeného poplatku na 100 lír, pokiaľ išlo o obdobie od 1. apríla 1997 do 31. mája 2001, a na 0,23 eura na obdobie po 1. júni 2001?

3. Bráni článok 102 prvý odsek ZFEÚ… tak, ako ho vykladá Súdny dvor…, súboru právnych predpisov, aký tvoria článok 2 ods. 18 až 20 zákona č. 662/1996, článok 3 ods. 1 dekrétu… č. 144/2001 a článok 10 ods. 3 legislatívneho dekrétu č. 504/1992, na základe ktorých sa koncesionár (sprostredkovateľ) musí nutne podriadiť platbe ‚poplatku' v takej výške, akú Poste Italiane… jednostranne určí a/alebo zmení, pričom odstúpenie koncesionára od zmluvy o poštovom bežnom účte automaticky vedie k porušeniu povinnosti stanovenej v článku 10 ods. 3 legislatívneho dekrétu č. 504/1992 a následnému porušeniu záväzku vyberať ICI, ktorý prijal voči orgánu miestnej samosprávy vyrubujúcemu daň?"

III. Konanie na Súdnom dvore

22. Návrhy na začatie prejudiciálneho konania boli doručené do kancelárie Súdneho dvora 5. júna 2019.

23. Písomné pripomienky predložili Poste Italiane, Agenzia a Komisia, ktoré písomne odpovedali na otázky, ktoré im Súdny dvor položil namiesto pojednávania nariadeného na 22. apríla 2020, ktoré bolo neskôr zrušené.

IV. Analýza

A. Úvodná poznámka

24. Súdny dvor sa musí pri rozhodovaní o návrhu na začatie prejudiciálneho konania pridŕžať skutkového stavu a opisu vnútroštátneho práva, ktorý mu poskytne vnútroštátny súd. [13]

25. V tejto veci treba v uvedenom opise zdôrazniť to, čo vnútroštátny súd označuje ako „zákonný monopol" spoločnosti Poste Italiane pri poskytovaní služby bežného účtu na výber ICI. Uvedený monopol však nebráni tomu, aby platitelia dane mohli zaplatiť daň priamo koncesionárom, bez účasti spoločnosti Poste Italiane, ako sa uznáva v rozhodnutiach vnútroštátneho súdu.

13 Pozri napríklad rozsudok z 2. apríla 2020, Coty Germany (C-567/18, EU:C:2020:267, bod 22).

26. Poste Italiane tak vo svojich písomných pripomienkach (body 12 až 15), ako aj v odpovedi na konkrétnu otázku Súdneho dvora uviedla, že navyše existovali ďalšie alternatívne formy úhrady ICI, ktoré sa nespomínajú v rozhodnutiach vnútroštátneho súdu.

27. Konkrétne tvrdí, že uvedená úhrada sa mohla uskutočniť prostredníctvom „úverových inštitúcií [iných než Poste Italiane], s ktorými mal koncesionár uzavretú zmluvu“,[14] a od nadobudnutia účinnosti legislatívneho dekrétu č. 446/1997 priamo v priestoroch orgánu miestnej samosprávy vyrubujúceho ICI alebo v niektorých z finančných inštitúcií určených týmto orgánom.[15]

28. Prináleží Corte suprema di cassazione (Najvyšší súd), aby rozhodol o týchto okolnostiach, ktorých potvrdenie by v istom zmysle mohlo *oslabiť* predpoklad, na ktorom sú založené návrhy na začatie prejudiciálneho konania.

B. Prvá prejudiciálna otázka

29. Vnútroštátny súd sa prvou zo svojich otázok pýta, či vyhradenie činnosti spočívajúcej v prevádzkovaní služby poštového bežného účtu pri výbere ICI v prospech spoločnosti Poste Italiane spĺňa znaky služby všeobecného hospodárskeho záujmu.

1. Stanoviská účastníkov konania

30. Poste Italiane tvrdí, že prvá otázka je neprípustná tak preto, lebo odkazuje na článok 14 ZFEÚ, ako aj preto, lebo vnútroštátnemu súdu prináleží priamo uplatniť článok 106 ods. 2 ZFEÚ.

31. Subsidiárne uvádza, že právna úprava týkajúca sa spoločnosti Poste Italiane jej nepriznáva výlučné právo týkajúce sa služby výberu ICI, lebo koncesionári môžu využiť aj iné prostriedky, Tvrdí, že v každom prípade nie sú splnené podmienky na to, aby sa vedenie poštových bežných účtov považovalo za službu všeobecného hospodárskeho záujmu.

32. Agenzia tvrdí, že vzťah medzi koncesionármi a spoločnosťou Poste Italiane má povahu monopolu. Koncesionári si nevyhnutne musia zriadiť poštový bežný účet v uvedenej inštitúcii, ktorá môže jednostranne meniť zmluvné podmienky.

33. Agenzia zastáva názor, že službu poštového účtu, ktorú Poste Italiane poskytuje za uvedených podmienok, financovanú prostredníctvom povinného poplatku, nemôžu poskytovať iné – tuzemské alebo európske – subjekty, čo zvýhodňuje jediný podnik. Okrem toho uvádza, že poplatky sa nestanovovali objektívne a transparentne, pričom koncesionári nemôžu dojednať priaznivejšie podmienky.

34. Podľa Komisie sa nezdá, že Poste Italiane je podľa určitého aktu povinná (v zmysle judikatúry Súdneho dvora) poskytovať služby na základe záväzku služby vo verejnom záujme.

14 V tejto súvislosti poukazuje na ministerský dekrét z 12. mája 1993, zmenený ministerským dekrétom z 10. decembra 2001, podľa ktorého „platiteľ [ICI] môže na uskutočnenie platby využiť úverové inštitúcie, s ktorými má koncesionár poverený výberom dane uzavretú zmluvu“.

15 Na podporu svojho stanoviska uvádza obežník ministerstva hospodárstva a financií č. 4 z 30. mája 2002, nazvaný „Vysvetlenia o platbe ICI“.

2. Prípustnosť

35. Podľa môjho názoru odkaz na článok 14 ZFEÚ v rozhodnutiach vnútroštátneho súdu nespôsobuje neprípustnosť prvej otázky. Hoci – ako tvrdí Poste Italiane – nie je ľahké určiť, aké výkladové pochybnosti vyvoláva uvedené ustanovenie v tomto prípade, je nesporné, že prvá otázka sa v podstate týka článku 106 ZFEÚ: odkaz na článok 14 ZFEÚ je uvedený preto, lebo v oboch týchto článkoch sú spomenuté „služby všeobecného hospodárskeho záujmu“.

36. Článok 14 ZFEÚ sa týka služieb všeobecného hospodárskeho záujmu, pričom stanovuje, že Únia a členské štáty musia dbať o to, „aby takéto služby fungovali na základe zásad a podmienok…, ktoré im umožňujú plniť ich poslanie“. Článok 106 ods. 2 ZFEÚ stanovuje, že uplatnenie pravidiel Zmlúv na také služby – najmä pravidiel hospodárskej súťaže – nesmie znemožňovať podnikom povereným ich poskytovaním „plniť určité úlohy, ktoré im boli zverené“.

37. Obe ustanovenia teda vyjadrujú rovnaký cieľ: zaručiť, aby služby všeobecného hospodárskeho záujmu podliehali Zmluvám, a zároveň zabezpečiť, aby neboli ohrozené ich osobitné úlohy.

38. Ako tvrdí Poste Italiane, prináleží vnútroštátnemu súdu posúdiť zlučiteľnosť postupov podnikov poverených poskytovaním služieb všeobecného hospodárskeho záujmu s článkom 106 ZFEÚ. Vnútroštátne súdy musia „overiť, či také postupy v prípade, ak sú v rozpore s týmto ustanovením, môžu byť odôvodnené potrebami vyplývajúcimi z osobitných úloh, ktoré boli týmto podnikom zverené“. [16]

39. V rámci článku 267 ZFEÚ je však vnútroštátny súd oprávnený požiadať Súdny dvor o spoluprácu, ak to považuje za vhodné, aby posúdil jeho pochybnosti týkajúce sa výkladu článku 106 ZFEÚ. [17] Uvedené pochybnosti sa môžu oprávnene týkať posúdenia určitej činnosti ako služby všeobecného hospodárskeho záujmu.

40. Corte suprema di cassazione (Najvyšší súd) kladie v konečnom dôsledku otázku týkajúcu sa výkladu práva Únie, na ktorú je Súdny dvor v zásade povinný odpovedať. [18] Nemusel by na ňu odpovedať iba vtedy, ak by bolo zjavné, že požadovaný výklad nijako nesúvisí so sporom vo veci samej, ak by išlo o hypotetickú otázku alebo ak by nedisponoval skutkovými alebo právnymi podkladmi nevyhnutnými na jej zodpovedanie. [19] V prípade prvej otázky nejde o žiadnu z uvedených situácií.

3. O veci samej

41. Ako som pripomenul vyššie, vnútroštátny súd musí určiť, či bola Poste Italiane skutočne poverená plnením jasne definovaných záväzkov služby vo verejnom záujme.

42. Bez toho, aby bolo dotknuté definitívne posúdenie zo strany uvedeného súdu, súhlasím so spoločnosťou Poste Italiane a s Komisiou v tom, že z rozboru spornej právnej úpravy nevyplýva, že finančné služby, ktoré Poste Italiane poskytovala koncesionárom povereným výberom ICI, možno považovať za služby „všeobecného hospodárskeho záujmu“.

16 Rozsudok z 18. júna 1991, ERT (C-260/89, EU:C:1991:254, bod 34).

17 „Prináleží iba vnútroštátnemu súdu, ktorý prejednáva spor a ktorý musí niesť zodpovednosť za následné súdne rozhodnutie, aby so zreteľom na osobitosti veci posúdil tak potrebu rozhodnutia v prejudiciálnom konaní pre vyhlásenie svojho rozsudku, ako aj dôležitosť otázok, ktoré kladie Súdnemu dvoru“. Rozsudok z 27. júna 2017, Congregación de Escuelas Pías Provincia Betania (C-74/16, EU:C:2017:496, bod 24).

18 Tamže.

19 Napríklad rozsudok zo 16. júna 2015, Gauweiler a i. (C-62/14, EU:C:2015:400, bod 25).

43. Právomoc priznaná členským štátom, pokiaľ ide o vymedzenie služieb všeobecného hospodárskeho záujmu, nie je neobmedzená, ale vzťahuje sa na ňu súbor podmienok. Prvou z nich je, aby dotknutý podnik skutočne bol poverený plnením záväzkov služby vo verejnom záujme a aby také záväzky boli jasne definované vo vnútroštátnom práve. [20]

44. Uvedená podmienka „sleduje cieľ transparentnosti a právnej istoty, ktorý si vyžaduje splnenie minimálnych kritérií spočívajúcich v existencii jedného alebo viacerých aktov verejnej moci, ktoré dostatočne jasne vymedzujú aspoň povahu, trvanie a rozsah záväzkov služby vo verejnom záujme, ktoré prislúchajú podnikom povereným plnením týchto záväzkov“. [21] To znamená, že „pri absencii jasnej definície takýchto objektívnych kritérií by nebolo možné kontrolovať, či konkrétna činnosť môže patriť pod pojem SVHZ“. [22]

45. Pokiaľ pritom ide o jej bankovú činnosť, nie je preukázané, že Poste Italiane je formálne povinná poskytovať určité služby na základe záväzku služby vo verejnom záujme za podmienok, ktoré dostatočne jasne určujú ich povahu a ich rozsah, v dôsledku čoho nie je splnený vyššie uvedený cieľ transparentnosti a právnej istoty. Táto skutočnosť by sama osebe stačila na odmietnutie tvrdenia, že ide o službu všeobecného hospodárskeho záujmu.

46. Inou otázkou je, že Poste Italiane v postavení subjektu povereného poskytovaním univerzálnej poštovej služby v Taliansku poskytuje v uvedenej špecifickej oblasti službu všeobecného hospodárskeho záujmu, čo nie je sporné. Ako však už Súdny dvor rozhodol, medzi poštové služby upravené smernicou 97/67/ES [23] nepatria finančné služby poskytované poštovými podnikmi „vrátane finančných služieb poskytovaných ako doplnkové služby poskytovateľmi poštových služieb“. [24]

47. Aby som to zhrnul, finančné služby, ktoré Poste Italiane poskytuje svojim klientom s využitím toho, čo vnútroštátny súd označuje ako *kapilarizácia* jej siete pobočiek na území Talianska, podľa všetkého nie sú koncipované ako služba všeobecného záujmu v zmysle judikatúry Súdneho dvora. [25] K uvedeným službám patrí služba spočívajúca v umožnení tretím osobám (vrátane koncesionárov poverených výberom ICI), aby si zriadili poštové alebo iné bežné účty, a služba spočívajúca vo vedení týchto účtov.

C. Druhá prejudiciálna otázka

48. Corte di Cassazione (Najvyšší súd) kladie svoju druhú otázku pre prípad, že sa konštatuje, že „zriadenie zákonného monopolu [spoločnosti Poste Italiane] spĺňa znaky SVHZ“.

49. Tak Poste Italiane, ako aj Komisia – v súlade so svojimi pripomienkami k prvej otázke – uvádzajú, že na druhú otázku netreba odpovedať: ak nie je možné konštatovať existenciu služby všeobecného hospodárskeho záujmu, je zbytočné odpovedať na otázku, ktorá predpokladá existenciu takej služby.

20 Rozsudok z 20. decembra 2017, Comunidad Autónoma del País Vasco a i./Komisia (C-66/16 P až C-69/16 P, EU:C:2017:999; ďalej len „rozsudok Comunidad Autónoma del País Vasco a i./Komisia“, bod 72).

21 Rozsudok Comunidad Autónoma del País Vasco a i./Komisia, bod 73.

22 Tamže.

23 Smernica Európskeho parlamentu a Rady z 15. decembra 1997 o spoločných pravidlách rozvoja vnútorného trhu poštových služieb spoločenstva a zlepšovaní kvality služieb (Ú. v. ES L 15, 1998, s. 14; Mim. vyd. 06/003, s. 71), zmenená smernicou Európskeho parlamentu a Rady 2008/6/ES z 20. februára 2008 (Ú. v. EÚ L 52, 2008, s. 3).

24 Rozsudky z 11. marca 2004, Asempre a Asociación Nacional de Empresas de Externalización y Gestión de Envíos y Pequeña Paquetería (C-240/02, EU:C:2004:140, bod 31), a z 22. októbra 2015, EasyPay a Finance Engineering (C-185/14, EU:C:2015:716, bod 30).

25 Pozri v uvedenom zmysle body 1 a 2 rozsudku z 13. septembra 2013, Poste Italiane/Komisia (T-525/08, neuverejnený, EU:T:2013:481): „Poste Italiane zabezpečuje univerzálnu poštovú službu a vykonáva bankové činnosti na celom území Talianska… Bankové činnosti žalobkyne [Poste Italiane] nepatria k jej záväzkom služby všeobecného hospodárskeho záujmu“.

50. Komisia však subsidiárne skúma, či sú v tejto veci splnené takzvané „podmienky Altmark“.[26] Domnieva, že ak to tak nie je, sporné poplatky treba považovať za štátnu pomoc, ktorá je nezlučiteľná s článkom 107 ZFEÚ.

51. Podľa môjho názoru sa vzhľadom na odpoveď na prvú otázku, ktorú navrhujem, netreba zaoberať druhou otázkou, ktorej predpokladom je práve hypotéza, ktorú v uvedenej odpovedi odmietam.

52. V každom prípade – tak ako Komisia – subsidiárne preskúmam druhú otázku. Považujem za vhodné zdôrazniť, že vnútroštátny súd v uvedenej otázke poukazuje na právomoc jednostranne určovať výšku poplatku, ktorý sa účtoval koncesionárom, priznanú spoločnosti Poste Italiane. Uvedená skutočnosť je z jeho pohľadu rozhodujúca pre posúdenie zlučiteľnosti sporných ustanovení s článkom 106 ods. 2 ZFEÚ a článkom 107 ods. 1 ZFEÚ.

53. Na to, aby sa štátne opatrenie mohlo považovať za „pomoc“ v zmysle článku 107 ZFEÚ, musia byť kumulatívne splnené požiadavky, ktoré rozoberiem nižšie.[27]

1. Štátne opatrenie alebo opatrenie financované zo štátnych prostriedkov

54. Legislatívnym dekrétom č. 504/1992 bola koncesionárom uložená povinnosť zriadiť si poštové bežné účty na výber ICI, ktorú uhrádzali platitelia dane. Poste Italiane mala zodpovedajúce právo (ktoré jej priznával zákon č. 662/1996) vyberať poplatok za vedenie uvedených účtov, ktorého výška bola stanovená rozhodnutím č. 57/1996.

55. Poplatky za výber, ktoré koncesionári platili spoločnosti Poste Italiane, by v zásade mohli spĺňať prvú podmienku Altmark, ak by sa prostriedky, ktoré ich tvoria, mohli považovať za „štátne“ (teda verejné) prostriedky.

56. Z informácií, ktoré sa nachádzajú v spise, však jednoznačne nevyplýva, kto skutočne a v konečnom dôsledku hradí uvedené poplatky. Tak Poste Italiane, ako aj Agenzia vo svojich odpovediach na otázky Súdneho dvora uviedli, že ich hradia v zásade koncesionári.

57. Existujú však indície, ktoré umožňujú predpokladať, že koncesionári môžu na uvedenú platbu použiť časť súm, ktoré im orgány miestnej samosprávy platia za výber ICI.[28] Obec, ktorá ich poverí výberom dane, ich logicky musí odmeniť za túto činnosť. Ak podniky, ktoré sú koncesionármi, použijú časť uvedenej odmeny, ktorá nepochybne pochádza z verejných prostriedkov, na zaplatenie poplatku spoločnosti Poste Italiane, mohlo by ísť o štátne prostriedky.

58. Tak by to bolo aj v prípade, ak by obce vyrubujúce daň preplácali poplatok, ktorý sa musí platiť spoločnosti Poste Italiane, ak by samotní koncesionári boli verejnoprávnymi podnikmi (ako Komisia zdôrazňuje vo svojej odpovedi na otázky Súdneho dvora) alebo napokon ak by Poste Italiane musela spravovať vybraté poplatky za podmienok stanovených orgánmi verejnej moci.

59. Prináleží vnútroštátnemu súdu objasniť tieto otázky a v dôsledku toho overiť, či je splnená prvá z podmienok Altmark.

26 Rozsudok z 24. júla 2003, Altmark Trans a Regierungspräsidium Magdeburg (C-280/00, EU:C:2003:415; ďalej len „rozsudok Altmark“).

27 Rozsudok z 9. novembra 2017, Viasat Broadcasting UK/Komisia (C-657/15 P, EU:C:2017:837, bod 32), a rozsudok Altmark, bod 75.

28 Článkom 10 ods. 3 legislatívneho dekrétu č. 504/1992 bola uvedená odmena pre koncesionárov presnejšie stanovená na 1 % vybraných súm, a to najmenej 1,75 eura a najviac 50 eur za každú platbu, ktorú uskutočnia platitelia dane.

2. Možné ovplyvnenie obchodu s členskými štátmi a narušenie hospodárskej súťaže

60. Keďže Poste Italiane pri poskytovaní služby poštového bežného účtu pôsobí v sektore, v ktorom sa uplatňuje hospodárska súťaž (v bankovom sektore), vnútroštátnemu súdu tiež prináleží objasniť, či by výber sporných poplatkov mohol ovplyvniť obchod s inými členskými štátmi a narušiť hospodársku súťaž. [29]

61. S výhradou toho, čo bolo uvedené vyššie, [30] ak by sa potvrdilo, že od roku 1997 sa na výber ICI nevzťahovala vnútroštátna právna úprava, ktorá umožňovala uhrádzať miestne dane prostredníctvom bankového bežného účtu namiesto poštového účtu, vnútroštátny súd bude musieť posúdiť vplyv uvedeného vylúčenia na činnosť iných bankových inštitúcií. Len tak bude možné zhodnotiť, či sporné opatrenie mohlo narušiť hospodársku súťaž v odvetví správy uvedených daní.

62. Vnútroštátny súd bude musieť tiež posúdiť, či výhody, ktoré predstavuje rozšírenie územnej siete spoločnosti Poste Italiane, boli dostatočným dôvodom na to, aby sa jej priamo a výlučne zverilo vedenie poštových účtov koncesionárov, ktorí vyberali ICI. A *priori* sa nedá vylúčiť, že by sa mohlo zorganizovať verejné obstarávanie, na ktorom by sa mohli zúčastniť hospodárske subjekty z iných členských štátov. [31]

3. Poskytnutie výhody

63. Poskytnutie verejných zdrojov musí mať za následok ekonomickú výhodu, ktorú by prijímajúci podnik za normálnych trhových podmienok nedosiahol. [32]

64. Štátna pomoc, ktorú upravuje článok 107 ZFEÚ, je preto *zvýhodňujúca*, a nie striktne kompenzačná pomoc. Na to, aby táto pomoc nepredstavovala „štátnu pomoc“ v zmysle článku 107 ZFEÚ, musí ísť o pomoc, ktorá je kompenzáciou za plnenie záväzkov služby vo verejnom záujme. [33]

65. Len v uvedenom prípade sa konštatuje, že prijímajúci podnik „v skutočnosti nem[á] finančnú výhodu a uvedená intervencia nemá teda za účinok privodenie výhodnejš[ieho] súťažného postavenia vo vzťahu ku konkurenčným podnikom“. [34]

66. Na tento účel musia byť splnené štyri osobitné podmienky, ktoré sú tiež uvedené v rozsudku Altmark. [35] V tomto rozsudku sú preto stanovené dve skupiny podmienok:

– na jednej strane podmienky, ktoré musia byť vo všeobecnosti splnené na to, aby sa určitá pomoc mohla považovať za „štátnu“ pomoc v zmysle článku 107 ZFEÚ, [36]

– na druhej strane podmienky, ktoré musia byť splnené na to, aby sa osobitne konštatovalo, že nie je splnená tretia všeobecná podmienka (zvýhodňujúca pomoc).

67. Skutočnosť, že v oboch prípadoch ide o štyri podmienky, môže byť mätúca, keď sa hovorí len o „podmienkach Altmark“. Aby som sa vyhol nejasnostiam, ďalej budem prvú skupinu podmienok označovať ako „všeobecné podmienky Altmark“ a druhú ako „osobitné podmienky Altmark“.

29 Rozsudok z 10. januára 2006, Cassa di Risparmio di Firenze a i. (C-222/04, EU:C:2006:8, bod 140).

30 Body 24 až 28 vyššie.

31 Rozsudok z 29. júla 2019, Azienda Napoletana Mobilità (C-659/17, EU:C:2019:633, bod 38).

32 Rozsudok Altmark, bod 84.

33 Rozsudok Altmark, bod 87.

34 Tamže.

35 Rozsudok Altmark, body 89 až 93.

36 Rozsudok Altmark, bod 75.

68. *Osobitnými* podmienkami Altmark sú tieto podmienky:

– „po prvé, podnik, ktorý prijíma takúto kompenzáciu, musí byť skutočne poverený plnením záväzkov služby vo verejnom záujme a tieto záväzky musia byť jasne definované“,[37]

– „po druhé, kritériá, na základe ktorých sa vypočíta kompenzácia, musia byť vopred objektívne a transparentne stanovené, aby sa vylúčilo, že kompenzácia bude predstavovať ekonomickú výhodu, ktorá je spôsobilá zvýhodniť prijímajúci podnik vo vzťahu ku konkurenčným podnikom“,[38]

– „po tretie, kompenzácia nemôže prekročiť sumu, ktorá je potrebná na pokrytie všetkých nákladov alebo ich časti, vzniknutých pri plnení úloh služby vo verejnom záujme, berúc do úvahy príslušné tržby, ako aj primeraný zisk z plnenia týchto záväzkov[.] Dodržiavanie tejto podmienky je nevyhnutné pre zaručenie toho, že podniku nebude poskytnutá žiadna výhoda, ktorá skresľuje alebo hrozí skreslením súťaže tým, že posilňuje súťažné postavenie tohto podniku“,[39]

– „po štvrté, ak sa výber podniku, ktorý bude poverený realizáciou záväzkov služieb vo verejnom záujme[,] v konkrétnom prípade neuskutočňuje prostredníctvom výberového konania v rámci verejnej súťaže umožňujúcej vybrať kandidáta schopného poskytovať tieto služby za najnižšiu cenu, výška nevyhnutnej kompenzácie musí byť určená na základe analýzy výdavkov, ktoré by stredne veľký podnik, dobre riadený a primerane vybavený… vynaložil pri realizácii týchto záväzkov, zohľadniac pri tom súvisiace príjmy[,] ako aj primeraný zisk pri realizácii záväzkov služby vo verejnom záujme“.[40]

69. Otázku, či sa určitá pomoc považuje za „štátnu“ pomoc v zmysle článku 107 ZFEÚ, treba preskúmať pred overením, či je uvedená pomoc potrebná na realizáciu služby všeobecného hospodárskeho záujmu, a preto sa uplatní výnimka stanovená v článku 106 ods. 2 ZFEÚ.

70. Súdny dvor však uznal, že prvá z osobitných podmienok Altmark – teda existencia skutočného a jasného poverenia na plnenie záväzku služby vo verejnom záujme – „sa uplatní tiež v prípadoch, keď sa uplatnila výnimka podľa článku 106 ods. 2 ZFEÚ“.[41]

71. V tomto bode sa preto prvé dve otázky vnútroštátneho súdu zbiehajú.

72. Vychádzajúc z týchto predpokladov, na určenie, či poplatok vyberaný spoločnosťou Poste Italiane predstavuje *zvýhodňujúcu* pomoc (teda či je splnená tretia všeobecná podmienka Altmark), bude potrebné preskúmať jej prípadný kompenzačný charakter.

73. Konkrétne vzhľadom na to, že v rozhodnutí vnútroštátneho súdu sa uvádza článok 106 ods. 2 ZFEÚ, bude potrebné overiť, či vnútroštátne orgány uložili spoločnosti Poste Italiane záväzok poskytovať službu všeobecného hospodárskeho záujmu.

74. Na túto otázku som už odpovedal záporne. V každom prípade záväzok, ktorý prijala Poste Italiane, pokiaľ ide o jej bankovú činnosť, sa týkal len zriaďovania a vedenia poštových bežných účtov pre koncesionárov. Konkrétne nie je preukázané, že pre uvedené účty platili osobitné podmienky v porovnaní s účtami ostatných klientov spoločnosti Poste Italiane. To bolo potvrdené v reakcii na otázku Súdneho dvora, ktorá bola položená v tejto súvislosti.

37 Rozsudok Altmark, bod 89.

38 Rozsudok Altmark, bod 90.

39 Rozsudok Altmark, bod 92.

40 Rozsudok Altmark, bod 93.

41 Rozsudok Comunidad Autónoma del País Vasco a i./Komisia, bod 56.

75. Ak teda vylúčime existenciu skutočnej služby všeobecného hospodárskeho záujmu, sporné poplatky nemožno považovať za pomoc kompenzujúcu náklady spojené s poskytovaním tejto služby.

76. Inak bude musieť vnútroštátny súd overiť, či sú splnené ďalšie tri osobitné podmienky Altmark, čo je otázka, o ktorej Súdny dvor ťažko môže rozhodnúť (okrem pripomenutia všeobecných znakov každej z uvedených podmienok) tak preto, lebo preskúmanie skutkových okolností sporu patrí do výlučnej právomoci vnútroštátneho súdu, ako aj preto, lebo z listín, ktoré sú súčasťou spisu v prejednávaných veciach, nemožno vyvodiť informácie, ktoré sú relevantné na uvedený účel.

77. Okolnosť, ktorej – ako som zdôraznil vyššie – vnútroštátny súd podľa všetkého pripisuje najväčší význam (jednostranné určovanie podmienok platenia poplatkov za poštový bežný účet spoločnosťou Poste Italiane), sama osebe nič nemení na tom, čo bolo uvedené vyššie.

78. V rozhodnutí vnútroštátneho súdu sa nenachádzajú informácie, ktoré by umožnili zistiť, či poplatky, ktoré boli skutočne schválené rozhodnutím č. 57/1996, primerane odzrkadľujú prevádzkové výdavky potrebné na poskytovanie služby poštového bežného účtu.

79. Podľa odpovedí na otázky Súdneho dvora sú uvedené poplatky rovnaké ako poplatky, ktoré Poste Italiane bez rozdielu uplatňovala na ostatných svojich klientov v režime verejnosti a transparentnosti služby bežného účtu.[42] Ak by to bolo tak, pravdepodobne by sa podstatne neodlišovali od poplatkov, ktoré Poste Italiane alebo iné bankové inštitúcie vyberali na základe iných platieb dane. Navyše nie je preukázané, že uvedený režim zahŕňal zmluvné podmienky, ktoré boli pre klientov neodôvodnene zaťažujúce.

80. Zdôrazňujem, že uvedené okolnosti bude musieť v každom prípade posúdiť vnútroštátny súd, ktorý má vzhľadom na to, že podrobne pozná skutkový stav, najlepšie predpoklady na to, aby ho posúdil so všetkými jeho špecifikami.

D. Tretia prejudiciálna otázka

81. Cieľom tretej otázky je v podstate určiť, či právna úprava týkajúca sa spoločnosti Poste Italiane priznávala tejto spoločnosti dominantné postavenie, ktorého zneužívanie porušovalo článok 102 ZFEÚ.

1. Stanoviská účastníkov konania

82. Poste Italiane sa domnieva, že tretia otázka je neprípustná, lebo vnútroštátny súd nevysvetlil, prečo je uplatňovaná právna úprava nezlučiteľná s článkom 102 ZFEÚ. Okrem toho, že táto otázka je neprípustná, neuvádza sa v nej, že Poste Italiane je nositeľom výlučného alebo osobitného práva v zmysle článku 106 ods. 1 ZFEÚ, ani z nej nemožno vyvodiť, ako by Poste Italiane mohla byť nútená zneužívať svoje dominantné postavenie.

83. Poste Italiane viackrát zopakovala, že koncesionári mohli využiť iné úverové inštitúcie na poskytovanie služieb týkajúcich sa platby ICI.[43]

84. Agenzia sa domnieva, že Poste Italiane má dominantné postavenie na segmente trhu, ktorý predstavuje služba týkajúca sa platby ICI, a zneužívala toto postavenie tým, že účtovala poplatky, ktorých výšku určovala jednostranne a bez objektívneho základu.

42 Pozri body 109 a 110 nižšie.

43 Pozri opäť body 24 až 28 vyššie.

85. Komisia sa domnieva, že relevantným trhom (s výrobkom) je trh s odplatným poskytovaním služieb vedenia účtov používaných koncesionármi na výber ICI. Jeho veľkosť je obmedzená, lebo platitelia dane sa môžu rozhodnúť pre priamu platbu koncesionárovi.

86. Podľa Komisie prináleží vnútroštátnemu súdu preskúmať dotknutý trh a určiť, či Poste Italiane na ňom mala dominantné postavenie. Uvedené preskúmanie vyžaduje objasniť, či iné bankové inštitúcie mohli poskytovať rovnakú službu ako Poste Italiane.

87. Komisia poznamenáva, že schopnosť jednostranne určovať sporný poplatok by mohla spôsobiť nebezpečenstvo, že Poste Italiane bude zneužívať svoje (údajné) dominantné postavenie. Keďže sa však platitelia dane mohli rozhodnúť, že budú platiť ICI priamo koncesionárom, koncesionári boli schopní realizovať motivačné postupy s cieľom dosiahnuť, aby bola táto druhá možnosť atraktívnejšia. Mohli to konkrétne urobiť v reakcii na politiku spoločnosti Poste Italiane, ktorá by stanovovala nadmerné poplatky za používanie poštového bežného účtu.

88. Podľa názoru Komisie sa teda nezdá preukázané, že trhové sily by neboli schopné poskytovať sporné služby rovnako efektívne ako Poste Italiane.

2. Prípustnosť

89. Z ustálenej judikatúry Súdneho dvora vyplýva, že nezávisle od otázky, či boli podniku priznané osobitné alebo výlučné práva, vnútroštátny súd musí uviesť, na akom trhu a akým spôsobom má uvedený podnik dominantné postavenie. [44]

90. Súdny dvor konkrétne zdôraznil, že na účely článku 102 ZFEÚ „predmetný trh s výrobkom alebo službou zahŕňa výrobky alebo služby, ktoré sa môžu vzájomne nahradiť alebo dostačujúco zameniť nielen so zreteľom na ich objektívne vlastnosti, na základe ktorých sú zvlášť spôsobilé uspokojiť trvalé potreby spotrebiteľov, ale aj so zreteľom na podmienky hospodárskej súťaže, ako aj na štruktúru dopytu a ponuky na predmetnom trhu“. [45]

91. Rozhodnutia o podaní návrhu na začatie prejudiciálneho konania pritom neposkytujú dostatok informácií o tejto otázke, a preto Súdny dvor nemôže poskytnúť užitočnú odpoveď na túto otázku. Tento nedostatok informácií sa nepodarilo odstrániť napriek pripomienkam účastníkov prejudiciálneho konania, od ktorých si Súdny dvor vyžiadal určité informácie s cieľom určiť trh so službami, relevantný geografický trh a existenciu náhradných služieb. [46]

92. Vnútroštátny súd mal poskytnúť Súdnemu dvoru presné informácie o znakoch relevantného trhu, o jeho geografickom rozsahu alebo o prípadnej existencii rovnocenných (vzájomne nahraditeľných) služieb. Keďže to neurobil, tretia prejudiciálna otázka je neprípustná.

93. K tomu istému výsledku dospejeme z iného hľadiska, keď zistíme, že obsah uvedených rozhodnutí – pokiaľ ide o tretiu prejudiciálnu otázku – neumožňuje jednoznačne určiť jej význam.

44 Rozsudok z 13. decembra 2007, United Pan-Europe Communications Belgium a i. (C-250/06, EU:C:2007:783, bod 21).

45 Rozsudok z 1. júla 2008, MOTOE (C-49/07, EU:C:2008:376, bod 32).

46 Súdny dvor sa ich okrem iného pýtal na: i) služby nahrádzajúce službu, ktorú Poste Italiane poskytovala koncesionárom povereným výberom ICI, ii) podmienky ponúkania uvedených náhradných služieb, iii) časti štátneho územia, v ktorých Poste Italiane poskytovala svoje služby koncesionárom povereným výberom ICI, a iv) prípadné stratégie koncesionárov, ktorých cieľom bolo motivovať platiteľov ICI, aby ju platili samotným koncesionárom, a nie prostredníctvom spoločnosti Poste Italiane.

94. Obsah týchto rozhodnutí na prvý pohľad vzbudzuje dojem, že podľa vnútroštátneho súdu samotné zavedenie „zákonného monopolu“ v prospech spoločnosti Poste Italiane nevyhnutne viedlo k tomu, že tento podnik zneužíval dominantné postavenie. Poste Italiane *údajne zneužíva* dominantné postavenie, lebo má sporný zákonný monopol. [47]

95. Ak by to bol správny výklad spomenutých rozhodnutí, bolo by potrebné konštatovať, že tieto rozhodnutia sú založené na nesprávnom predpoklade, ktorý nie je v súlade s judikatúrou Súdneho dvora [48], keďže sa zdá, že sa v nich dominantné postavenie stotožňuje so zneužívaním dominantného postavenia. Podľa článku 102 ZFEÚ je nezákonné len toto posledné uvedené správanie. [49]

96. Iný výklad tejto časti rozhodnutí vnútroštátneho súdu by umožnil vyvodiť, že vnútroštátny súd považuje za preukázanú nielen existenciu dominantného postavenia, ale aj jeho zneužívanie spoločnosťou Poste Italiane, lebo táto spoločnosť určovala poplatky za výber, ktoré mali platiť koncesionári, v sumách, ktoré uvádza tento súd. Ak by to bolo tak, otázka položená Súdnemu dvoru by bola – pokiaľ ide o jej doslovné znenie – nadbytočná, lebo by sa pýtala na to, o čom vnútroštátny súd už rozhodol.

97. Zmysluplnejším výkladom tejto (stručnej) časti rozhodnutí vnútroštátneho súdu je napokon výklad, ktorý kladie dôraz na to, že právomoc jednostranne určovať poplatok za výber môže predstavovať hypotézu „*nevyhnutného privedenia k zneužívaniu*“, ktorú článok 102 ZFEÚ zakazuje. [50]

98. Išlo by preto o potvrdenie, či je uvedená hypotéza skutočne prijateľná; inak povedané, či sú splnené podmienky na to, aby sporná právna úprava nevyhnutne viedla k tomu, že Poste Italiane bude zneužívať dominantné postavenie.

99. Ak predpokladáme, že tento výklad otázky vnútroštátneho súdu by bol najsprávnejší, je nesporné, že stále chýbajú kľúčové údaje na to, aby Súdny dvor o nej rozhodol aspoň s určitou presnosťou. Tento nedostatok badať predovšetkým, pokiaľ ide o objasnenie, či toto zneužívanie bolo nevyhnutné: i) v kontexte relevantného trhu, ktorý nebol presne špecifikovaný, ii) vzhľadom na podmienky hospodárskej súťaže medzi bankovými inštitúciami a iii) pri existencii služieb, ktoré by prípadne mohli nahradiť služby poskytované spoločnosťou Poste Italiane.

100. Za uvedených okolností sa domnievam, že tretia prejudiciálna otázka je neprípustná. Pre prípad, že by sa Súdny dvor nestotožnil s týmto názorom, však stručne vyjadrím svoj názor na túto otázku.

3. O veci samej

101. Komisia vo svojich pripomienkach uviedla, že vzhľadom na uplatniteľnú právnu úpravu sa koncesionári mohli vyhnúť prípadnému zneužívajúcemu správaniu spoločnosti Poste Italiane a v dôsledku toho nebola potvrdená hypotéza nevyhnutného privedenia k zneužívaniu.

102. K tejto konkrétnej okolnosti sa Poste Italiane a Agenzia vyjadrili na základe výzvy Súdneho dvora, pričom Poste Italiane sa stotožnila so stanoviskom Komisie a Agenzia označila prístup Komisie za „nerealistický“.

47 Tento názor vyjadrila Komisia v bode 90 svojich písomných pripomienok.

48 Rozsudok z 1. júla 2008, MOTOE (C-49/07, EU:C:2008:376, bod 48): „samotná skutočnosť vytvorenia alebo posilnenia dominantného postavenia priznaním osobitných alebo výlučných práv… nie je sama osebe nezlučiteľná s článkom [102 ZFEÚ]“.

49 Tamže, bod 49. Na uvedené účely je nevyhnutné, aby „uplatňovanie osobitných alebo výlučných práv, ktoré boli udelené podniku, samo osebe v[iedlo] predmetný podnik k *zneužívaniu* jeho dominantného postavenia[,] alebo a[by] tieto práva m[ohli] vyvolať situáciu, ktorá tento podnik privedie k zneužitiu dominantného postavenia“. (Kurzívou zvýraznil generálny advokát).

50 Rozhodnutie vnútroštátneho súdu o podaní návrhu na začatie prejudiciálneho konania, C-435/19 strana 19 *in fine* talianskeho originálu. (Kurzívou zvýraznené v origináli).

103. K zneužívaniu dominantného postavenia by mohlo dôjsť – v rozsahu relevantnom v prejednávanej veci –, ak by Poste Italiane uložila koncesionárom neprimerané ceny, ktoré by koncesionári museli platiť bez toho, aby mohli využiť iné spôsoby výberu ICI. Poste Italiane by takto získala neoprávnenú výhodu pred svojimi konkurentmi.

104. Podľa Komisie by k uvedenému zneužívaniu (prípadného) dominantného postavenia nedošlo, ak by platitelia dane mohli platiť ICI priamo koncesionárom. Koncesionári by im mohli ponúknuť dostatočne lákavé podmienky [51] na to, aby uprednostnili uvedenú možnosť pred možnosťou spočívajúcou v uskutočnení platby na poštový bežný účet.

105. Opäť prináleží vnútroštátnemu súdu, aby rozhodol o týchto protichodných stanoviskách, ktoré by Súdny dvor ťažko mohol posúdiť, keďže nemá k dispozícii informácie, ktoré som už spomenul.

106. Pri posudzovaní, ktoré musí vykonať vnútroštátny súd, by v každom prípade mohlo byť relevantné zhodnotiť, či by sa ekonomické náklady na ponuky koncesionárov, na ktoré poukazuje Komisia, v skutočnosti rovnali – na inom základe a v inej forme – ekonomickým nákladom, ktoré by museli vynaložiť na úhradu poplatku jednostranne určeného spoločnosťou Poste Italiane.

107. Vnútroštátny súd by musel navyše posúdiť, či postavenie spoločnosti Poste Italiane na trhu bankových činností mohlo byť zvýhodnené v porovnaní s jej konkurentmi od okamihu, keď od roku 1997 bolo možné platiť všetky miestne dane okrem ICI prostredníctvom bežných účtov.

108. Konkrétne by musel určiť, či Poste Italiane z dôvodu, že mala dominantné postavenie v oblasti úhrady ICI, nevyhnutne musela rozšíriť účinky tohto postavenia osobitne na trhu platieb ostatných miestnych daní a všeobecne na celý trh bankových činností.

109. Pri uvedenom posudzovaní bude potrebné mať na zreteli, že – ako samotná Agenzia uznala v odpovedi na jednu z otázok Súdneho dvora [52] – odhliadnuc od objemu výberov (desiatky tisícov), zmluvné podmienky týkajúce sa poštových bežných účtov – vrátane ekonomických podmienok –, ktoré sa uplatňovali na koncesionárov poverených výberom ICI, boli rovnaké ako podmienky, ktoré všeobecne platili pre každého majiteľa bežného účtu, ktorý bol právnickou osobou.

110. Ak sa táto okolnosť potvrdí, mohla by byť indíciou v neprospech nevyhnutnosti zneužívania dominantného postavenia. Na trhu s liberalizovanými bankovými službami by Poste Italiane nebola motivovaná všeobecne ukladať majiteľom bežných účtov, ktoré viedla (vrátane koncesionárov, pre ktorých platili rovnaké pravidlá ako pre ostatných), poplatky za výber, ktoré by boli podstatne vyššie než tie, ktoré stanovili iné úverové inštitúcie.

111. Rozhodnutie o zneužívaní dominantného postavenia môže napokon závisieť od toho, či iné bankové inštitúcie ponúkali koncesionárom služby, ktoré boli podobné (vzájomne nahraditeľné) tým, ktoré koncesionári mohli využiť na to, aby platitelia dane zaplatili sumy ICI, pričom túto okolnosť musí overiť vnútroštátny súd.

51 Body 110 a 111 písomných pripomienok Komisie. K „stratégiám“, ktoré navrhla Komisia na to, aby koncesionári odradili spoločnosť Poste Italiane od možného zneužívania jej postavenia tým, že by im účtovala nadmerné sadzby, patrí stratégia spočívajúca vo vytvorení siete zástupcov oprávnených prijímať priame platby dane alebo stratégia spočívajúca v ponúkaní zliav (na vlastné náklady) platiteľom dane, ktorí sa rozhodnú pre uvedenú možnosť.

52 Odpoveď na štvrtú otázku položenú Súdnym dvorom.

V. Návrh

112. Vzhľadom na vyššie uvedené navrhujem, aby Súdny dvor odpovedal na prejudiciálne otázky, ktoré mu položil Corte suprema di cassazione (Najvyšší súd, Taliansko), takto:

1. Služba bežného účtu, ktorú Poste Italiana SpA od roku 1992 do roku 2011 poskytovala v rámci svojej činnosti v oblasti poskytovania finančných služieb koncesionárom povereným výberom obecnej dane z nehnuteľností, nemá znaky služieb všeobecného hospodárskeho záujmu v zmysle článku 106 ods. 2 ZFEÚ, pokiaľ neexistuje formálny akt, ktorým sa ukladajú jasne definované záväzky služby vo verejnom záujme, čo musí overiť vnútroštátny súd.

2. Vzhľadom na odpoveď na prvú prejudiciálnu otázku nie je potrebné odpovedať na druhú prejudiciálnu otázku.

3. Tretia prejudiciálna otázka je neprípustná.